

VIKUSKIFTIÐ

Ritstjóri:
Hans Thomsen

CHRISTIAN MATRAS fór ungur at yrkja. Í 1917 læt Kristin í Geil prenta yrkingina »Maimynd« í Tinga-kross. Hon er yrkt úti í Grøv í Klakksvík.

Ein maður, sum Christian altíð hevur hildið ógvuliga nógv um, er danska sálmaskaldið Thomas Kingo. Tað er serliga tað magnandi orðalagið hjá Kingo, sum hevur hugtikið hann, sigur Christian sjálvur, og tær frálíku týðingarnar, hann hevur gjørt av hansara sálum, munnu vera uppi í tí allarbesta, vit eiga á føroyskum. »Úr upprunaheimi,« sum vit her prenta, har Christian hevur yrkt um føðioyggj sína, Viðoyinna, sýnir skiliga, at hann hevur lært hjá Kingo.

Ein heildarútgáva við øllum tí, sum Christian Matras hevur yrkt og týtt í tíðarskeiðinum 1917–73 og sum áður hevur verið prentað, kemur ætlandi út til jóla hjá Emil Thomsen.

Annars tekst Christian í lètuni við at skipa eina heildarútgávu við yrkingum og týðingum Janusar. Her koma allar yrkingarnar og týðingarnar hjá Janusi við, tó ikki prosa. Tað verður eisini Emil Thomsen, sum fer at geva hetta savn út.

Heilsan til Chr. Matras professara
á 75 ára degnum

Vit, sum nú í Føroyum liva,
gleðast farið er at riva.
Tað, tú skapti tínar lètur,
lýsir gylt um víðar flètur.

Vit, sum byggja hesar strendur —
lagnan vav oss løgnar rendur —
hygg, vit taka tínar hendur!

Veidda fisk við ongum snøri,
tað er ikki hvørs mans føri.
Sárar hendur mangan vóru,
dýran fong til hallar bóru.

Men, tað var titt ríka sinni,
trúgvín tín og viljin stinni,
gudagávan — reysti seggi —
gróv oss gull úr læstum heyggi.

Hans Thomsen

ÚR UPPRUNAHEIMI

I
(Inngangur)

Á Hellu eg stóð,
nam fornsædda sjón og tey fornhoirdu ljóð,
har stóð um meg heimur, sum ljóðliga beyð
mær at loysa seg úr síni orðleysu neyð,
ein heimur av hellu, av huga og tíð,
sum liv mitt var í.

Alt bað hetta nú
meg geva tí ljóð, sum í sinni har súg,
sum dró meg av landi og festi meg tó,
sum útdráttur átti og fjøtrandi ró,
við halgidómsblettum í sannsælu stund
sum dæmdi mær lund.

II
(Oyggin)

O ørbrætta land,
har hæddir og hav framdu varandi gand
við ørandi lofti um ups og um egg,
við tindum ið toyggjast um meitlaðan vegg,
hesin almáttar leikur í oyðgva sál
meg biður um mál.

III
(Gjógvin)

Óg klingruta trom,
sum hæddsælu veitti, tó ræðslan var rom,
undir ups runnu bakkar í síðkar og sig,
sum vætan í stóðum rann sjónsk oman við,
undir gjóskuggalofiti beyð krógvaða mæl
mær lokkandi dvøl.

Av bakka í gjógv,
har fossur við gjómunnan stoyttist í sjógv,
har óku vit niður um brattasta stíg
at komast á mæl til at fara úti,
um hálastu hellu var gongt inn í gjógv
at kaldreinum sjógv.

Ja, sjógvurin har
var lokkandi reinur, tó rekastrond var
við óhugnalutum brimbornum á land,
teir huganum bóru ein sjáldsaman gand,
tær djúpheidnu lètur enn liva í mær
frá dvøl míni har.

IV
(Hellan)

O hellan her øll,
eitt fløtulent land fram við skriðu og vøll,
ein klettviður heimur við skiftandi lund,
við ólaga-leiki og kyrrastu stund,
á hellu undir bakka runnu uppruna-ár
við sælu og sár.

O poknuta grót,
sum risur úr hellu sum knaggar og mót,
har Sporid er máað og lynning er lögð
og bátsstöða evri í klettin er høgð,
her fløðir og skolar mær ævinligt lag
í sinni hvønn dag.

V
(Flesjarnar)

Óg flesin tú sá,
hon var við á ferðini, burtur og hjá,
hon var mær eitt festi í huga og sjón,
tá tungt var í livi, tá skygdi av vón,
hon var mær eitt merki á langari leið
í fegni og feigd.

O flesjanna ljóð
av livandi sjógvi um gjarstrendur stóð,
har æðurnar lótu og tjaldur fekk mál,
sum fjálgaði skeroyggi sum græs livga vá,
og ternan skar í eitt so summarsnjalt ljóð
tá lontan var góð.

VI
(Útsýnið móti vestri. Múlalandið)

O grannaland mitt,
teg sá eg av hellu bæði ilsligt og blítt,
tín Múli, og Nakkur, og heimoyggjar fjøll
vóru laðaðir veggir í Norðoya hell,
so rúmviðt var húsið, var lonin hjá mær
í lètuni har.

O veggfriða land,
hetta listafint meitlaða háhamra-band
við omanlopsgróti í brekkum og lið,
við hjólaðum dølum og tindum mót ský,
undir ben-svørtum bakka stóðu kyrra og kvøld
sum ævinlig vøld.

VII
(Eystursíðan á oynni. Fugloy)

O eystara trom,
eg tíðum av bakka um heiðarnar kom,
við egg rúnar rúmdin við sjón yvir hav,
og streymsongur hoyrist, tá hugt er útav,
á lofti er fuglur um menn og um sig
við hábergsins lið.

Ja, eystara land,
av eggini høgu eitt hábakka-band,
fyri sunnan er bakki og háhelli-strond,
har Leiti og Berg eru útenda-lond,
á Leiti sá torvmaður komin úr krógv
í sjóðandi sjógv.

O flotan í dal,
bar hvíld fyri eygað, so stund gjørdist sæl,
har á undan fossum so ringjandi kom,
so mæk til hon nærkaðist bakkanna trom,
ein blíðmynd millum fjalla so grøtandi rík,
at fá er hon slik.

O Fugloyggjin har,
var nakað land dýrari sjón fyri mær?
Eg leit tá á útoyggj og flotoyggi í senn,
hon flutti seg áður og flýtur har enn,
fær barnið at undrast og kenna sum gand
hetta bergfriða land.

VIII
(Útgangur)

Slikt eyga mitt sá,
og ljóðið av sjógvi var altíð mær hjá,
enn fløðir og fjarar í huga á mær
sum áður á hellu um klettanna gjar,
mær fylgja á ævini brimdur og flóð,
hesi fornhoirdu ljóð.

Og alt er í mær,
tað er tað sum eina ferð livdi og var,
um lag-skifti bóru inn báru við hvørt,
tað hvørur tó ei sum í sinni var stórt,
var størri enn maður og hvønn dagslig spor
slikt beiðir sær orð.

Chr. Matras